

TƯ VẤN HỌC ĐƯỜNG VÀ BIỆN PHÁP NÂNG CAO NĂNG LỰC TƯ VẤN HỌC ĐƯỜNG CHO GIÁO VIÊN PHỔ THÔNG

Lê Thị Minh Hoa

Khoa Chính trị, Tâm lý và GDTC, Trường Đại học Hải Phòng

Email: hoaltm@dhhp.edu.vn

Ngày nhận bài: 30/9/2025

Ngày nhận bài sửa: 12/10/2025

Ngày duyệt đăng: 12/11/2025

Tóm tắt: Tư vấn học đường ngày nay không còn là vấn đề mới mẻ trong hệ thống giáo dục, nhưng việc triển khai vẫn còn nhiều hạn chế. Nhiều trường chưa thật sự quan tâm đến việc xây dựng cơ chế phù hợp, công nhận vai trò của đội ngũ tư vấn và tạo môi trường thuận lợi cho các nhà tư vấn phát huy chuyên môn. Lứa tuổi học sinh trung học thường có những biến động mạnh mẽ về tâm sinh lý, đồng thời phải đối diện với áp lực từ học tập, quan hệ bạn bè, gia đình cũng như sự tác động từ đời sống xã hội. Chính vì thế, nhu cầu được chia sẻ, định hướng và hỗ trợ về mặt tinh thần của các em ngày càng tăng. Tuy nhiên, đội ngũ phụ trách công tác tư vấn trong các trường học hiện tại còn thiếu về số lượng, hạn chế về trình độ chuyên môn khi phần lớn chỉ làm kiêm nhiệm, chưa qua đào tạo bài bản. Trước thực trạng này, việc xác định các biện pháp nhằm nâng cao năng lực tư vấn cho giáo viên phổ thông trở nên cấp thiết. Việc xây dựng các biện pháp phù hợp vừa giúp GV có kỹ năng hỗ trợ hiệu quả hơn, vừa góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện trong nhà trường.

Từ khóa: Năng lực tư vấn, nâng cao năng lực tư vấn, tư vấn học đường.

SCHOOL COUNSELING AND MEASURES TO ENHANCE SCHOOL COUNSELING SKILLS FOR GENERAL EDUCATION TEACHERS

Abstract: School counseling is no longer a new issue in the education system today, but its implementation still faces many limitations. Many schools have not truly focused on establishing appropriate mechanisms, recognizing the role of the counseling team, and creating a favorable environment for counselors to utilize their expertise. During middle school years, students often experience significant psychological and emotional changes while also facing pressure from studies, friendships, family, and societal influences. Therefore, the need for sharing, guidance, and emotional support among students is increasingly rising. However, the team responsible for counseling in schools is currently lacking in numbers and limited in professional qualifications, as most are only part-time

and have not received formal training. In light of this situation, it is essential to identify measures to enhance the counseling capacity of general education teachers. Developing appropriate measures will not only help teachers acquire more effective support skills but also contribute to improving the overall quality of education in schools.

Keywords: Advice capacity, enhance consulting capabilities, school advice.

1. Đặt vấn đề

Hoạt động tư vấn học đường (TVHD) không còn là vấn đề mới mẻ trong hệ thống giáo dục Việt Nam. Tuy nhiên, trên thực tế việc nhận thức đúng vai trò, xây dựng đội ngũ chuyên trách và tạo điều kiện cho các nhà tâm lý tham gia hỗ trợ trong trường học vẫn chưa được chú trọng. Do sự biến đổi về tâm sinh lý lứa tuổi kết hợp với những áp lực xã hội, học sinh trung học thường xuyên đối diện nhiều khó khăn trong học tập cũng như đời sống. Nhu cầu được hỗ trợ, tư vấn tâm lý vì thế rất cao, trong khi đội ngũ đảm nhận công việc này tại trường phổ thông còn mỏng và thiếu chuyên môn, đa phần chỉ kiêm nhiệm. Chính vì vậy, việc nghiên cứu đề xuất các biện pháp nâng cao năng lực tư vấn cho giáo viên phổ thông là cần thiết nhằm nâng cao hiệu quả công tác tư vấn học đường.

2. Tổng quan nghiên cứu vấn đề

Vấn đề tư vấn trong nhà trường đã được nhiều nhà khoa học nghiên cứu, tìm hiểu, nhiều công trình được công bố, nhiều hội thảo khoa học được tổ chức. Do mới được quan tâm gần đây, nên các nghiên cứu về lĩnh vực này chủ yếu mới chỉ tập trung vào việc làm sáng tỏ những vấn đề cơ bản nhất của tư vấn trong nhà trường, tìm hiểu nhu cầu tư vấn và thực trạng tư vấn.

Tại Việt Nam, năng lực tư vấn của giáo viên vẫn chưa thực sự được chú trọng

đúng mức. Dựa trên mục tiêu giáo dục do UNESCO đề xuất và một số nghiên cứu thuộc chương trình DeSeCo (OECD), tác giả Đinh Thị Kim Thoa đã phân loại năng lực của giáo viên thành các nhóm chính như: năng lực giảng dạy, năng lực giáo dục, năng lực chẩn đoán - tư vấn, năng lực phát triển nghề nghiệp và phát triển nhà trường [5]. Tuy nhiên, trong nghiên cứu của mình, tác giả chưa làm rõ nội hàm của từng nhóm năng lực này. Trong chương trình bồi dưỡng năng lực nghề nghiệp cho giáo viên do Cục Nhà giáo tổ chức biên soạn "*Nâng cao năng lực tham vấn, hướng dẫn và tư vấn giáo dục của giáo viên - Dành cho giáo viên THPT*" do nhóm tác giả Nguyễn Thị Mùi và Nguyễn Thị Nhân Ái thực hiện. Tài liệu chủ yếu cung cấp kiến thức theo hình thức tự học, yêu cầu giáo viên tự đọc và trả lời câu hỏi, chưa làm rõ các nội dung rèn luyện kỹ năng hoặc định hướng thái độ. Cách tiếp cận này khiến cho việc đánh giá hiệu quả nâng cao năng lực tư vấn cho giáo viên trở nên khó khăn [2].

Trong đề tài nghiên cứu "*Phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho giáo viên chủ nhiệm ở trường THCS*" [7], tác giả đã đề xuất khung năng lực tư vấn tâm lý và các biện pháp phát triển cho giáo viên chủ nhiệm. Tuy nhiên, nghiên cứu này chỉ tập trung vào khía cạnh tư vấn tâm lý và đối

tượng cụ thể là giáo viên chủ nhiệm bậc THCS.

Trong công trình của mình, Huỳnh Thị Nguyên An và Trần Văn Hải đã tiến hành khảo sát học sinh và phỏng vấn giáo viên, cán bộ nhà trường. Kết quả cho thấy nhu cầu được tư vấn tâm lý của học sinh rất lớn, tuy nhiên tỷ lệ tiếp cận và sử dụng dịch vụ lại ở mức thấp. Nguyên nhân chính được chỉ ra là thiếu nhân sự chuyên trách, chưa được đào tạo bài bản, định kiến xã hội và sự thiếu hụt không gian riêng tư cho hoạt động tư vấn [1].

Nhóm tác giả Vũ Thu Trang, Trần Lê Thanh, Nguyễn Thị Mai Lan và Vũ Dung cũng thực hiện nghiên cứu 226 giáo viên tư vấn được đào tạo tại hai địa phương, nhằm phân tích các yếu tố chủ quan và khách quan ảnh hưởng đến năng lực tư vấn của họ [6].

Ngoài ra, hiện nay vẫn còn khá ít công trình nghiên cứu chuyên sâu về phát triển năng lực tư vấn như một thành tố thiết yếu trong năng lực nghề nghiệp chung của giáo viên. Một số tài liệu có đề cập đến các năng lực liên quan như năng lực cảm hóa học sinh, hiểu học sinh,... nhưng chỉ dừng lại ở phạm vi năng lực giáo dục nói chung. Như vậy, vấn đề phát triển năng lực tư vấn cho giáo viên như một yêu cầu cơ bản và phổ quát đối với mọi nhà giáo vẫn chưa được khai thác đầy đủ trong nghiên cứu hiện nay.

3. Nội dung nghiên cứu

3.1. Một số vấn đề về tư vấn học đường

3.1.1. Một số khái niệm

3.1.1.1. Khái niệm tư vấn và tư vấn học đường

Bản về Tư vấn, theo Từ điển Tiếng Việt [8] thì “Tư vấn là phát biểu ý kiến về những vấn đề được hỏi đến nhưng không có quyền quyết định”. Theo quan điểm của Lê Quang Huy, tư vấn được xem như một loại hình dịch vụ trí tuệ, mang tính chất “chất xám”, nhằm cung cấp cho người cần tư vấn những định hướng, biện pháp hay giải pháp hợp lý, đồng thời hỗ trợ họ triển khai các gợi ý đó. Hoạt động tư vấn là quá trình trao đổi hai chiều, trong đó người được tư vấn nhận thức rõ hơn về khó khăn của bản thân và giúp họ khơi gợi năng lực tiềm ẩn để chủ động tìm ra hướng giải quyết phù hợp. Tác giả Trần Tuấn Lộ lại nhìn nhận tư vấn là quá trình trao đổi, tham khảo ý kiến giữa hai phía: bên A - cá nhân hay tổ chức đang cần lời giải đáp, và bên B - cá nhân hoặc tổ chức có kiến thức, kinh nghiệm để hỗ trợ giải quyết vấn đề [4].

Trong phạm vi nghiên cứu này, tư vấn được hiểu là hoạt động của người có năng lực chuyên môn và trải nghiệm, nhằm giúp đối tượng tháo gỡ những khó khăn mà họ đang gặp phải.

Tư vấn học đường có thể coi là một tiến trình ngắn hạn, dựa trên cơ sở lý thuyết, giúp học sinh có định hướng đúng đắn về các vấn đề xã hội, cá nhân cũng như lựa chọn nghề nghiệp trong tương lai.

3.1.1.2. Năng lực tư vấn

Năng lực là thuộc tính của cá nhân, được hình thành và phát triển dựa trên tổ chất bẩm sinh kết hợp với quá trình học tập, rèn luyện nhờ đó, con người có thể thực hiện hiệu quả một hoạt động cụ thể

và đạt được kết quả mong đợi trong điều kiện nhất định.

Trên cơ sở các khái niệm về “năng lực” và “tư vấn”, chúng tôi nhận định rằng: Năng lực tư vấn của giáo viên là một đặc điểm cá nhân, được hình thành và phát triển từ nền tảng tố chất sẵn có kết hợp với quá trình đào tạo và rèn luyện. Năng lực này cho phép giáo viên thực hiện hiệu quả các nhiệm vụ tư vấn học sinh, đạt được kết quả mong đợi trong những hoàn cảnh cụ thể, qua đó hỗ trợ học sinh giải quyết hiệu quả các vấn đề phát sinh trong quá trình học tập tại nhà trường.

Thực tiễn dạy học tại các trường phổ thông cho thấy, giáo viên đã thực hiện hoạt động tư vấn cho học sinh ở nhiều mức độ khác nhau. Điều này cho thấy năng lực tư vấn của giáo viên đã được hình thành ở một số mức độ nhất định. Tuy nhiên, trong bối cảnh hiện nay với nhiều thay đổi và thách thức trong giáo dục, năng lực này vẫn chưa thực sự đáp ứng đầy đủ yêu cầu thực tiễn. Do đó, việc nghiên cứu tìm ra các biện pháp nâng cao năng lực tư vấn cho giáo viên là điều cần thiết.

3.1.2. Tầm quan trọng của tư vấn học đường

Nhiều nhà nghiên cứu cho rằng, ở lứa tuổi Trung học, học sinh thường gặp phải không ít khó khăn trong học tập do những thay đổi về mặt tâm sinh lý, cùng với những áp lực xuất phát từ sự biến đổi nhanh chóng của môi trường kinh tế - xã hội. Trong bối cảnh đó, việc tìm đến giáo viên để được hỗ trợ, giúp đỡ là một trong những lựa chọn phù hợp, bởi giáo viên chính là người gần

gũi, am hiểu học sinh cả về tâm lý, học lực và những vấn đề mà các em đang đối mặt trong môi trường học đường. Ngoài ra, giáo viên có khả năng tiếp cận thông tin chính thống, có chuyên môn sư phạm và giữ vai trò quan trọng trong việc hỗ trợ học sinh thực hiện tốt các nhiệm vụ học tập.

Chính vì vậy, việc làm rõ vị trí và vai trò của giáo viên trong việc đồng hành cùng học sinh vượt qua những khó khăn trong học tập là điều cần thiết. Điều này không chỉ có ý nghĩa về mặt lý luận mà còn mang tính ứng dụng thực tiễn sâu sắc, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục phổ thông, đặc biệt trong bối cảnh giáo dục đang đứng trước nhiều thay đổi và thách thức. Hơn nữa, khi hệ thống nhân lực chuyên trách công tác tư vấn học đường ở nước ta hiện vẫn còn hạn chế, thì việc phát huy vai trò tư vấn của giáo viên là một giải pháp thiết thực và cấp bách [2].

Trong môi trường học đường hiện nay, hoạt động tư vấn cho học sinh được hiểu là quá trình hỗ trợ, định hướng và giúp các em giải quyết những vấn đề liên quan đến tâm lý, học tập cũng như các khía cạnh cá nhân khác, nhằm thúc đẩy sự phát triển toàn diện về nhân cách và kỹ năng. Những nội dung cơ bản của công tác tư vấn học đường có thể bao gồm: Tư vấn học tập; Tư vấn tâm lý; Tư vấn nghề nghiệp; Tư vấn kỹ năng sống; Tư vấn về giới tính và sức khỏe sinh sản; Tư vấn về phòng chống bạo lực và xâm hại... Tóm lại, hoạt động tư vấn trong trường học giữ vai trò quan trọng trong việc hỗ trợ học sinh phát triển toàn diện, tạo điều kiện để các em phát huy năng lực bản thân, vượt qua trở ngại và vững

bước trên con đường trở thành công dân có ích cho cộng đồng.

3.1.3. Thực trạng năng lực tư vấn của giáo viên phổ thông

Trong giai đoạn đổi mới và hội nhập ngày càng sâu rộng, con người phải đối mặt với những khó khăn, thách thức ngày càng lớn. Thực tế hiện nay, học sinh đang phải đối mặt với nhiều áp lực đến từ việc học tập cũng như các vấn đề trong cuộc sống, từ đó nảy sinh không ít rào cản về mặt tâm lý. Trong khi đó, nhiều phụ huynh lại gặp khó khăn trong việc lắng nghe, thấu hiểu và đưa ra những định hướng mang tính chuyên môn cho con em mình. Chính vì vậy, học sinh thường có xu hướng tìm kiếm sự trợ giúp từ những người ngoài gia đình như giáo viên hoặc các chuyên gia tâm lý. Tuy nhiên, hoạt động tư vấn tâm lý trong các cơ sở giáo dục phổ thông hiện nay vẫn chưa thực sự phát huy được hiệu quả như mong đợi.

Một trong những nguyên nhân chính là do đội ngũ tham gia công tác tư vấn tại nhà trường phần lớn là cán bộ kiêm nhiệm như giáo viên chủ nhiệm, cán bộ Đoàn - Đội, y tế học đường... Những người này thường không được đào tạo chuyên sâu về tâm lý học đường, chỉ tiếp cận kiến thức qua các lớp tập huấn ngắn hạn hoặc tài liệu tham khảo không chính thống. Điều này khiến họ thiếu nền tảng lý thuyết vững chắc cũng như kỹ năng xử lý tình huống phức tạp trong thực tiễn. Bên cạnh đó, vấn đề kinh phí dành cho hoạt động tư vấn tâm lý vẫn còn nhiều hạn chế, đặc biệt là trong việc tổ chức các chương trình theo nhóm đông học sinh.

Ngoài ra, việc thiếu hụt nhân sự chuyên trách và chất lượng chuyên môn chưa cao đã làm giảm đáng kể hiệu quả triển khai công tác tư vấn tâm lý học đường. Theo quy định tại Thông tư 31, cán bộ, giáo viên được giao nhiệm vụ tư vấn tâm lý phải có kinh nghiệm và được đào tạo, bồi dưỡng bài bản. Tuy vậy, trong thực tế triển khai, không phải tất cả giáo viên kiêm nhiệm đều đáp ứng đầy đủ yêu cầu này. Đây là một thách thức lớn, bởi chất lượng nhân sự là yếu tố then chốt đảm bảo sự thành công của hoạt động tư vấn trong môi trường giáo dục.

Thực tế tại các trường phổ thông cho thấy, đa số giáo viên làm công tác tư vấn chỉ thực hiện công việc này ngoài giờ giảng dạy chính khóa, theo hình thức kiêm nhiệm. Việc thiếu chuyên môn sâu và không có thời gian tập trung cho công tác tư vấn khiến họ khó tiếp cận và xử lý vấn đề của học sinh một cách toàn diện và kịp thời. Dù có được tham gia các lớp bồi dưỡng hàng năm, nhưng nội dung các chương trình này vẫn chưa được chuẩn hóa, giảng viên tập huấn phần lớn không phải là chuyên gia có kinh nghiệm thực tiễn trong lĩnh vực tư vấn học đường, dẫn đến việc nâng cao năng lực cho đội ngũ này còn hạn chế [3] [1].

Thực tế cho thấy, công tác tư vấn tâm lý tại trường học hiện nay vẫn chưa đáp ứng được nhu cầu ngày càng cao của học sinh. Hoạt động chủ yếu mới chỉ dừng lại ở mức độ tư vấn cá nhân đơn lẻ, mang tính giải đáp hơn là trợ giúp chuyên nghiệp. Nguồn nhân lực chuyên trách còn thiếu về số lượng và yếu về chất lượng; hệ thống

chương trình, tài liệu đào tạo còn thiếu thống nhất; cơ sở vật chất và thiết bị phục vụ cho công tác tư vấn chưa đầy đủ; và đặc biệt, nguồn kinh phí triển khai còn nhiều hạn chế. Bên cạnh đó, sự phối hợp giữa nhà trường với các cơ quan, tổ chức bên ngoài còn chưa chặt chẽ; một bộ phận phụ huynh vẫn có tâm lý giao phó hoàn toàn việc giáo dục con em mình cho thầy cô, chưa thực sự đồng hành cùng nhà trường trong việc hỗ trợ tâm lý học sinh.

3.2. Biện pháp nâng cao năng lực tư vấn học đường cho giáo viên phổ thông

3.2.1. Biện pháp 1: Nâng cao năng lực tư vấn của giáo viên thông qua việc thiết kế và tổ chức seminar chuyên đề

* *Mục đích, ý nghĩa:* Tổ chức seminar chuyên đề là một phương pháp bồi dưỡng phù hợp với trình độ và điều kiện công tác của giáo viên. Tổ chức seminar chuyên đề là một phương pháp bồi dưỡng phù hợp với trình độ và điều kiện làm việc của giáo viên. Việc tổ chức các chuyên đề về năng lực tư vấn có vai trò quan trọng trong việc nâng cao nhận thức, thái độ và kiến thức liên quan đến công tác tư vấn học đường. Hoạt động này giúp giáo viên mở rộng hiểu biết, tăng cường năng lực thực hành và áp dụng hiệu quả kiến thức tư vấn vào thực tế giảng dạy và hỗ trợ học sinh

* *Nội dung và cách thức thực hiện:* Chương trình seminar tập trung cung cấp cho giáo viên phổ thông những kiến thức cơ bản, thiết yếu về tư vấn như: Khái niệm tư vấn, sự khác biệt giữa tư vấn và tham vấn; Vị trí, vai trò của người giáo viên trong tư vấn; Những nguyên tắc đạo đức

cần tuân thủ trong quá trình tư vấn; Các hình thức tư vấn; Quy trình tư vấn; Các kỹ năng tư vấn cơ bản; Đặc điểm tâm sinh lý và nhu cầu tư vấn của học sinh phổ thông.

Hoạt động có thể được tổ chức linh hoạt, lồng ghép vào các buổi sinh hoạt chuyên môn về chủ đề tư vấn, hội đồng sư phạm hoặc trong các cụm trường. Cán bộ tập huấn có thể là chuyên gia trong lĩnh vực tư vấn giáo dục hoặc giáo viên nòng cốt đã qua đào tạo. Cụ thể:

Bước 1: Chuẩn bị

- **Lập kế hoạch:** Cán bộ phụ trách xây dựng kế hoạch chi tiết gồm nội dung, thời gian, tài liệu sử dụng, hình thức tổ chức và các điều kiện cần thiết.

- **Xây dựng nội dung chuyên đề:** Dựa trên kiến thức nền và kinh nghiệm thực tế của giáo viên, các chuyên đề có thể bao gồm: Khái quát chung về tư vấn học đường; Tâm lý và nhu cầu tư vấn của học sinh; Các kỹ năng tư vấn cơ bản.

- **Công tác chuẩn bị của giáo viên:** Giáo viên nghiên cứu chủ đề được phân công, chuẩn bị nội dung báo cáo và tham khảo các chủ đề liên quan để thảo luận.

Bước 2: Tổ chức thực hiện. Hoạt động được tiến hành theo đúng kế hoạch, nội dung đã đề ra. Trong quá trình tổ chức cần linh hoạt, sáng tạo để thu hút sự tham gia tích cực của giáo viên. Tận dụng tối đa vốn kiến thức, kinh nghiệm thực tiễn để tăng hiệu quả và chiều sâu của hoạt động.

Bước 3: Tổng kết, đánh giá: Sau hoạt động seminar cán bộ tập huấn nhận xét, đánh giá kết quả đạt được giúp giáo viên rút ra bài học và vận dụng vào thực tiễn.

** Điều kiện thực hiện*

- Tài liệu cung cấp cho giáo viên phải được lựa chọn kỹ lưỡng, đảm bảo phù hợp và có giá trị thực tiễn.

- Tạo điều kiện để giáo viên chia sẻ kinh nghiệm, phát huy điểm mạnh cá nhân trong hoạt động tư vấn.

- Sử dụng các hình thức tổ chức đa dạng, linh hoạt.

3.2.2. Biện pháp 2: Sử dụng các tình huống giả định hướng dẫn thực hành, phân tích ca tư vấn của người giáo viên

** Mục đích, ý nghĩa:*

Năng lực tư vấn của giáo viên không chỉ nằm ở việc họ có bao nhiêu kiến thức hay kinh nghiệm, cũng không đơn thuần là thái độ đối với công việc tư vấn, mà quan trọng hơn là cách họ vận dụng những yếu tố đó trong một ca tư vấn cụ thể. Việc rèn luyện kỹ năng tư vấn thông qua thực hành và phân tích tình huống giúp giáo viên củng cố tri thức, hình thành kỹ năng vững chắc. Mặt khác, việc sử dụng các tình huống còn có tác động tích cực đến hứng thú của người giáo viên đối với hoạt động tư vấn.

** Nội dung và cách thức thực hiện*

Để phát triển kỹ năng, giáo viên cần thực hành trên các ca tư vấn cụ thể theo đầy đủ quy trình, sau đó được phân tích về việc đã sử dụng kỹ năng nào, cách thể hiện ra sao, hiệu quả thế nào và rút kinh nghiệm cần thiết. Trong quá trình tập huấn, người hướng dẫn cần lựa chọn bài tập gắn liền với tình huống thực tiễn, buộc giáo viên phải vận dụng cả kiến thức và kinh nghiệm cá nhân để giải quyết nhu cầu tư vấn của học sinh.

Bước 1: Chuẩn bị - Xây dựng kế hoạch tổ chức hoạt động.

- Lựa chọn tình huống: Khi lựa chọn cần đảm bảo các nguyên tắc: (1) Có tính vấn đề để khuyến khích sự tham gia tích cực; (2) Gắn liền với thực tế đời sống học tập, sinh hoạt của học sinh, phù hợp với đặc điểm người được tư vấn; (3) Tận dụng được vốn kinh nghiệm, hiểu biết của giáo viên trong quá trình tư vấn.

- Chuẩn bị đầy đủ tài liệu, phương tiện hỗ trợ.

Bước 2: Tổ chức thực hiện

- Chia nhóm và giao nhiệm vụ.

- Các nhóm thảo luận tình huống, thống nhất chọn một trường hợp phổ biến, sát thực tiễn nhất.

- Phân tích tình huống và lựa chọn cách thức xử lý.

- Trình bày kết quả: Nhóm đóng vai minh họa tình huống và phương án giải quyết, sau đó đại diện phân tích lại với cả lớp.

Bước 3: Tổng kết, đánh giá; Sau khi thực hiện tình huống cần đánh giá kết quả thực hiện kỹ năng.

** Điều kiện thực hiện*

- Khuyến khích giáo viên chia sẻ kinh nghiệm đã trải qua trong các tình huống thực tế.

- Cán bộ tập huấn cần chuẩn bị phương án dự phòng, đồng thời quan sát, ghi chép và đánh giá kỹ năng tư vấn của học viên trong quá trình thảo luận.

- Học viên cần tích cực, chủ động chia sẻ trải nghiệm tư vấn với học sinh.

- Nhà trường có trách nhiệm bố trí thời gian và phương tiện cần thiết để hoạt động diễn ra hiệu quả..

3.2.3. Biện pháp 3: Rèn luyện kỹ năng tự học, tự bồi dưỡng năng lực tư vấn cho giáo viên phổ thông

*** Mục đích, ý nghĩa:**

Việc nâng cao năng lực tư vấn của người giáo viên phổ thông là việc cần thiết. Hoạt động này thường trải qua hai giai đoạn: Trang bị kiến thức, rèn luyện hệ thống kỹ năng và tự học, tự bồi dưỡng thì mới mang lại hiệu quả hiệu quả và bền vững được. Biện pháp này được đề xuất nhằm hướng đến phát huy tính tích cực, chủ động của người giáo viên và trang bị cho họ những kỹ năng cần thiết để tự học, tự bồi dưỡng hiệu quả.

*** Nội dung và cách thức thực hiện**

Hình thành ở người giáo viên động cơ và động lực tự học, tự bồi dưỡng năng lực tư vấn và trang bị cho họ những kỹ năng tự học, tự bồi dưỡng năng lực tư vấn cần thiết:

(1) Xây dựng động cơ, động lực tự học, tự bồi dưỡng năng lực tư vấn.

Tự học và tự bồi dưỡng luôn khởi nguồn từ động cơ cá nhân. Với giáo viên, đây vừa là trách nhiệm giúp học sinh hoàn thành nhiệm vụ học tập, vừa là cơ hội khẳng định vị thế trước học sinh, phụ huynh, đồng nghiệp và nhà trường.

(2) Tổ chức bồi dưỡng các kỹ năng tự học, tự bồi dưỡng năng lực tư vấn cho giáo viên.

Giáo viên cần được hướng dẫn các bước cơ bản:

- Lập kế hoạch: phân tích những gì đã có và xác định những gì cần bổ sung; từ đó xây dựng mục tiêu, nội dung, thời gian, trình tự hợp lý.

- Thực hiện và điều chỉnh: Sau khi lập kế hoạch, tổ chức thảo luận, góp ý để điều chỉnh phù hợp và công khai trước tập thể như một cam kết thực hiện.

- Báo cáo kết quả: Mặc dù tự học mang tính độc lập, nhưng việc trình bày kết quả trước tập thể vừa giúp khẳng định sự nỗ lực, vừa tạo động lực lan tỏa trong hội đồng sư phạm.

- Tự kiểm tra, đánh giá: Giáo viên cần thường xuyên đánh giá kết quả tự học của bản thân và điều chỉnh kịp thời để nâng cao hiệu quả.

Biện pháp này được thực hiện như sau:

- Biên soạn và cung cấp tài liệu hướng dẫn kỹ năng tự học, tự bồi dưỡng cho giáo viên.

- Tổ chức sinh hoạt chuyên đề tại hội đồng sư phạm hoặc tổ chuyên môn để giáo viên trao đổi kinh nghiệm, chia sẻ khó khăn, cùng nhau tìm giải pháp.

- Khuyến khích giáo viên viết sáng kiến kinh nghiệm, tham gia nghiên cứu khoa học ứng dụng nhằm phát triển năng lực và lan tỏa tinh thần tự học trong tập thể.

*** Điều kiện thực hiện:**

- Xây dựng đội ngũ giáo viên cốt cán vừa tham gia hướng dẫn vừa làm gương để lôi cuốn tập thể.

- Bổ sung cơ sở vật chất phục vụ cho hoạt động học tập, nghiên cứu của giáo viên.

- Cán bộ quản lý cần nhận thức đầy đủ vai trò của mình trong việc khuyến khích, định hướng và chỉ đạo thực hiện kế hoạch bồi dưỡng năng lực tư vấn cho giáo viên.

Các biện pháp đề xuất đảm bảo các nguyên tắc cơ bản. Các biện pháp cần thực hiện linh hoạt, đồng bộ tùy theo thực trạng đội ngũ giáo viên làm công tác tư vấn và điều kiện thực tế tại cơ sở nhằm mang lại hiệu quả cao nhất trong việc nâng cao năng lực tư vấn cho học sinh phổ thông.

4. Kết luận

Trong bối cảnh xã hội hiện nay, học sinh phổ thông thường xuyên gặp phải nhiều khó khăn cả trong học tập lẫn trong cuộc sống. Các em có nhu cầu được hỗ trợ tư vấn để giải quyết những trở ngại này, từ đó hoàn thành nhiệm vụ học tập và phát triển toàn diện hơn. Để tìm lời giải, học sinh tìm đến nhiều kênh khác nhau, trong đó giáo viên là một địa chỉ đáng tin cậy. Giáo viên không chỉ gần gũi, am hiểu đặc điểm của học sinh mà còn nắm bắt rõ những vấn đề các em thường gặp trong quá trình học tập. Đồng thời, giáo viên có lợi thế tiếp cận nguồn thông tin chính thống và có vai trò quan trọng trong việc định hướng, hỗ trợ học sinh hoàn thành nhiệm vụ học tập.

Tuy vậy, kết quả khảo sát thực tế cho thấy năng lực tư vấn của đội ngũ giáo viên phổ thông vẫn còn hạn chế. Dù đã nhận thức được phần nào về vai trò tư vấn, nhưng kiến thức và kỹ năng cần thiết để thực hiện công việc này vẫn chưa đáp ứng yêu cầu. Do đó, việc nghiên cứu và đề xuất các giải pháp

nâng cao năng lực tư vấn cho giáo viên phổ thông là cần thiết, đồng thời có tính khả thi cao khi triển khai trong thực tiễn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Huỳnh Thị Nguyên An, Trần Văn Hải (2024), Khảo sát dịch vụ tư vấn tâm lý học đường nhằm nâng cao sức khỏe tinh thần học sinh, *Tạp chí Quốc tế Nghiên cứu Đổi mới trong giáo dục đa ngành*, tập 3, số 5.

2. Nguyễn Hữu Châu, Lê Thị Quỳnh Nga (2015), Tư vấn hay tham vấn - Vai trò nào cho người giáo viên THPT?, *Tạp chí Tâm lý học*, số 12, tháng 12.

3. Nguyễn Thị Thúy Dung (2014), Thực trạng công tác tư vấn học đường tại các trường trung học cơ sở và trung học phổ thông ở thành phố Hồ Chí Minh hiện nay, *Kỷ yếu hội thảo khoa học quốc tế về Tâm lý học học đường lần thứ IV*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.

4. Trần Tuấn Lộ (2006), Tư vấn tâm lý và những khái niệm liên quan, *Kỷ yếu Hội thảo “Tư vấn tâm lý - giáo dục, lý luận, thực tiễn và định hướng phát triển”*, Hội Khoa học Tâm lý - Giáo dục Việt Nam

5. Đinh Thị Kim Thoa (2014), Thiết kế chương trình đào tạo về tâm lý học học đường theo cách tiếp cận năng lực, *Kỷ yếu hội thảo khoa học quốc tế về Tâm lý học học đường lần thứ IV*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.

6. Vũ Thu Trang, Trần Lê Thanh, Nguyễn Thị Mai Lan, Vũ Dung (2024), Dự đoán các yếu tố bên trong và bên ngoài ảnh hưởng đến năng lực tư vấn của giáo viên tư vấn học đường tại Việt Nam, *Tạp chí Chương trình và Giảng dạy - Journal of*

- Curriculum and Teaching (Sciedu Press)*, tập 13, số 2.
7. Hoàng Gia Trang (2018), *Phát triển năng lực tư vấn tâm lý cho giáo viên chủ nhiệm ở trường THCS*, Đề tài nghiên cứu Khoa học và Công nghệ cấp Bộ, B2016-VKG-07, Bộ Giáo dục và Đào tạo.
8. Viện Ngôn ngữ học (2010), *Từ điển Tiếng Việt*, NXB Từ điển Bách Khoa, Hà Nội.